

Lehaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotina. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot.; smrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot., Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšerski oddelček Edinosti, Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, Lpjava in Inzeratni oddelček se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška Aa. 20.

Italijansko-ameriška pogajanja o jadranskem vprašanju.

PARIZ, 18. »Corriere« piše o prestavitvi sedeža za pogajanje med Italijo in Ameriko naslednje: Naznanilo se je, da razpravlja italijanska vlada o jadranskem vprašanju direktno z ameriško vlado, ki je poslala svojega poslanca v Washington. Vest je točna. — Ali naj ima to oddajenje pogajanj od starega na novi kontinent namen, da se pravilno cenijo težkoče krajevne položaja na Reki in zelo važni vpliv na notranje politično življenje? — se vprašuje »Corriere« pariski poročevalec.

Zdelo se je, da prevladuje sedaj v Parizu neko bolj izčezeno poimovanje in razumevanje problema, katero bi moglo ustvariti atmosfero, ki bi bila eventualnim rešitvam bolj primerna. Tu se je odkrito priznavalo, da je treba v splošnem interesu olajšati delovanje Italijanske vlade in jo popirati v popustivah, ki si jih žele ne samo javno mnenje in kraljevo, temveč tudi prvostolnici na Reki. S premetljivostjo pogajanj v Washington izpade ta važni psihološki faktor, ker ne poznajo tam tako dobro vezi, ki v resnici — če ne po pravici — obstojajo med rešitvami položajev in italijansko politiko, in kjer se lahko misli, da je vsaka rešitev dobra, ako jo italijanska vlada sprejme. S tem, da se je proučevanje vprašanja skoraj odpravilo iz krogov vrhovnega sveta in da se predlaga edino mnenju ameriškega ministra Lansinga, nevtralizira ta nova iniciativa skoraj vso korist, ki si jo je pridobila italijanska delegacija v Parizu.

Bodočnost pove, ali je bila ta poteza dobro premišljena in ali je zaupanje, ki ga imata Italijanska vlada in njena delegacija v sodbo Washingtona, upravičena. Za sedaj mislimo, da moremo izraziti le svojo veliko skrb.

O plenjenjih na Sušaku.

RIM, 19. (S.) Pred kratkim se je objavila v inozemstvu vest o ropanju na Sušaku s strani italijanskih vojakov v noči od 1. na 2. oktobra. Ta vest je popolnoma neutemeljena, ker ni prišlo na Sušaku do nikakega plenjenja in ker ni noben vojak streljal ali vdrl v zasebna stanovanja. Tudi vest, da se je reški narodni svet polastil avstro-ogrskih banke, ni resnična.

Mirovna konferenca.

PARIZ, 19. (S.) Neko poročilo agencije »Havas« pravi: Vest, po kateri je vrhovni svet bil sklenil, da pošlje generala Mangina v balkijske pokrajine, je prezgodnja. Ime generala Mangina je sicer v večerajšnji seji vrhovnega sveta omenilo, toda sklenjena ni bila nobena odločba.

Novi gubernator v Budimpešti.

PARIZ, 18. Dočim so madžarski monarhisti z veselo neodločenostjo, ali naj se podeli sveta kruna bivšemu kralju Karlu ali nadvojvodi Otcnu, se govori, da bi hotela ententa takoj po izprostitvi Budimpešte s strani romunskih čet imenovati za gubernatorja lorda Milnerja, nekdanjega kraljevega namestnika v Indiji.

IZ RUSIJE.

Kronstadt v rokah boljševikov.

LONDON, 19. (S.) Reuterjevi agenciji poročajo iz Helsingforsa 18. t. m.: Danes zjutraj pripadla še rdeča zastava v Kronstadt; baterije v Krasni Janervi so delovale skozi celo noč.

Ruska konjenica v Petrogradu.

STOCKHOLM, 19. (S.) »Svenska Tagbladet« poroča, da je po vestih iz merodajnega vira konjenica severozapadne ruske vojske baje že v Petrogradu.

Judeničeve čete v Petrogradu.

PARIZ, 19. (S.) »Liberté« poroča, da je Sazanov dobil od ruskega poslanstva brzojavko iz angleškega vira, ki uradno naznanja zasedbo Petrograda s strani Judeničevih čet po umaknitvi rdečih čet.

Boji pri Pskovu in Putilovi.

STOCKHOLM, 19. (S.) Neko estonsko poročilo pravi: V smeri proti Pskovu se baje silen boj. Estonci so odbili sovražnika proti vzhodu ter ujeli nad 200 mož in zaplenili več topov in mnogo vojnega materijala. V smeri proti Putilovi so prebili Estonci v ofenzivi sovražne črte.

Poljski zmagejo na celi fronti.

VARŠAVA, 18. (S.) Neko sporočilo poljskega vrhovnega štaba pravi: Na boljševiški fronti pri

PODLISTEK

Pod bitem Bele Kuna.

Iz Francoščine prevl V. P.

Veselo kavarniško življenje, ki je zavzemalo v prejšnjem družabnem življenju tako odlično mesto, je skoraj popolnoma zamrlo. Bolševiška vlada je iz strahu, da bi se kavarne ne uporabile kot ognjišče protirevolucionarne propagande, odredila, da smejo biti odprte le od šestih do devetih zjutraj in od osme do devete zvečer. Vzlic vsemu je bilo po ulicah še precej živahno, vendar se je zdelo, kakor da se ljudje sprehajajo samo zato, ker nimajo dela. Trgovina je popolnoma zamrla, vsa privatna podjetja so bila zatvorjena. Prepovedan je bil vsak najmanjši nakup brez posebne dovoljenja. Živila so se dobivala na izkaznice. Za vse druge potrebščine se je morala vložiti prošnja na najbolj sitno in pedantno birokracijo, ki si jo sploh morete misliti na svetu. Hoteli ste naprimer kupiti knjigo. Zato ste morali pred komisarja za javno prosveto, seveda s prošnjo dovoljno utemeljeno. Po več urah čakanja in letanja po raznih uradih, se vam je vendar posrežilo, da ste dobili dotično dovoljenje z vsemi potrebnimi podpisi, pečati potrdili itd. Toda to dovoljenje je bilo važno samo za knjigarno v okrožju vašega

Lepelu in Kamnu so naši oddelki poglali v bez sovražnika, ki se je koncentriral pred našimi postojankami. Pri Bobrujsku je odbila naša pehota boljševiški napad, ujela nekaj vojakov ter zaplenila eno strelnico; na ostali fronti vlada mir. Na volinski fronti je napadel severno od Novgrada Volinskega naš oddelek nepričakovano sovražnika, ki se je moral umakniti. Na beloruski fronti so boljševiški napadi južno od Polocka naše postojanke; vzlic njihovi premoči so bili povsod obiti.

Haase umira.

CURIH, 18. Vesti iz Berolina naznanjajo, da je zdravstveno stanje socialističnega poslanca Haase, ki je bil nevarno ranjen pri nekem izgredu buržoazije, obupno. Vzlic vsem skrbim in vsemu prizadevanju zdravnikov je Haase tako oslabil, da je katastrofa nezogibna.

Imenovanje bivšega republikanskega predsednika Makada za senatorja.

LIZBONA, 19. (S.) V dopolnilnih volitvah je bil izvočen Bernardin Macado, bivši republikanski predsednik, za senatorja.

Vlada odpravi podporo za znižanje krušne cene.

LONDON, 19. (S.) Ministrski predsednik Lloyd George je izjavil v govoru, ki ga je imel v Sheffieldu, da odpravi vlada v kratkem podporo za znižanje krušne cene; podpora je narasla sedaj na 50 milijonov šterlingov na leto, je torej manjša nego tozadevna podpora v Italiji.

Sonninovo pismo volilcem v S. Cascianu.

RIM, 19. (S.) Sonnino je poslal volilcem v S. Cascianu naslednje pismo: »Vsed političnega položaja v florenškem volilnem okrožju in vsled boleznim mi ni mogoča aktivna udeležba pri volilnem boju. Vsled tega smatram, da je moja dolžnost odreči se vsake kandidature.

Preživljamo težke čase za Italijo; nismo gotovi, če bo mogla po tako nadčloveških naporih in po sijajni zmagi nad sovražniki doseči končno udeležitev svojih zahtev, da se morenato posvetiti z vsemi svojimi silami lastni obnovitvi in izkoriščenju svojih virov v svobodnem tekmovanju z drugimi narodi, ali bo pa morala še enkrat začeti težko pot k udeležitvi državne osvoboditve in vnanosti, ki ste pogoj za svobodo in neodvisnost. Začetne so postaje na naši križevni poti k odrešitvi. Spomnite se miru v Villafranki, spomnite se pogodbe iz l. 1864., ki je sicer osvobodila Rim tujih čet, a se je vendar zdelo, da nam hoče zapreti pot v mesto; spomnite se okrnjenega miru l. 1866.; spomnite se povratne tujih čet l. 1867. in bridkosti l. 1881!

Ni moj namen, da bi s kom danes polemiziral, ker polemika bi sicer morda pobila sovražna občutja, toda z druge strani bi lahko škodovala uspehu naših pogajanj in razpravljanj v inozemstvu in našim odnošajem zavezniški in pridruženi. Umestnost sovražnikov v tem, da trde resnične ali samo deloma resnične stvari, ki jih ni mogoče pobiti, ne da bi se prevzela odgovornost za morebitno shujšanje v vnanjem svetu, ki je že itak tako kočljivo. Ne bom jim sledil po poti. Rajši odgodiš vsako obrambo in se je tudi celo odrečem, ker če se hočem braniti, moram navajati popravke, moram dementirati in citirati dokumente ter omenjati dejstva, katerih priobčitev ali razprava prinese dokumente v javnost. Za vse to bo še prišel čas četudi morda ne kmalu. Edina naša misel mora biti danes blagor države; osebe ne prihajajo v poštev, edino važna je Italija.

Prvo naše delo mora biti odbritev dosedaj sklenjenih mirovnih pogojev.

Mirovna pogodba z Nemčijo.

Takojšnja odbritev te pogodbe tudi s strani parlamenta izpolnjuje zakonito število držav, ki je potrebno za njeno uveljavljenje, in predstavlja predvsem izraz uslug, ali pa najmanj uljudnosti napram Franciji, ki je najbolj prizadeta pri takojšnjem uveljavljenju. Smatram na vsak način, da mora biti naša politika za tem, da vežemo vedno tesneje k sebi naše zavezničke potom odkritega in lojalnega dokazovanja radovoljnega sodelovanja in čutvzajemnosti. Razum tega si zagotavljamo z o-dobritvijo mirovne pogodbe z Nemčijo udeležitev, čeravno omejeno, pri porazdeljevanju

tega, kar nam prisojajo. Končno pa doprinaša naša radovoljna in pristrana pomoč pri uveljavljanju mirovne pogodbe h konsolidiranju sedanjega položaja v Evropi.

Mirovna pogodba z Avstrijo.

Ta pogodba nam zagotavlja varno mejo in ojačuje postopno naše stanje vojaške obrambe za bodočnost. Pro Plinij je priznaval, da: »Alpes Italiae pro muris adversus impetum barbarorum natura dedit« (narava je dala Italiji alpe kot zid proti barbarskemu napadu). Z druge strani ni saintgermanska pogodba v nikakršni zvezi z našim položajem glede novih meja med nami in drugimi državami. Vse to je za nas zelo važno in nujno z ozirom na naše nesrečne notranje dimenzije(?). Kar se pa posebej tiče

Jadranskega vprašanja

ne koristi, da bi danes pojasnjevali posamezne dele evetuelne končne rešitve. Držati se moramo trdo programa naše vnanosti na Jadranu in italijanstva Reke, kakor tudi Zadra in Šibenika, ne izključujoč pa, da je treba dovoliti dosego teh bistvenih zahtev manjše koncesije pri ozemlju, ki je bilo določeno Italiji po londonskem dogovoru od naših dveh zavezničev. Tako ravno, pa naj se trdi proti temu, kar hoče, je italijanska delegacija predložila že takoj v začetku to vprašanje na mirovni konferenci v Parizu.

Očitalo se je tedanjemu vladnemu načelniku, češ kakaj je privolil na določitev, da veljajo konferenčni sklepi kot taki, samo če so jih sklenile glavne države enoglasno; s tem da se jemlje kratkotalno vsaka veljava prejšnjim posebnim dogovorom. Odgovor na to je lahek: Prvič bi bil nezmišeln vsak naš odpovedi temu sklepu, izzemšiš da se hočemo umakniti iz konference, a drugič, razni očitki, češ da niso stranke, ki so podpisale te manj vredne pogodbe, obvezane na izpolnitev, ne odgovarjajo Wilsonovemu tolmačenju. V nekem govoru na javnem zborovanju v Los Angelesu: ko je govoril o tajnih dogovorih med Anglijo, Francijo in Japonsko glede priključitve Santunga Japonski, čemur so se zelo upirale Združene države, je rekel dobesedno (navajam njegove besede po prevodu iz »Timesa« od 23. sept. 1919.): Anglija in Francija ste pregovorili Japonsko na vstop v vojno in na nadaljevanje njenih operacij s temi obvezami; ne dovoljuje jima torej poštenje, da bi pristali na izključitev obveze glede Santunga iz dogovora. Dobra! So li torej gospoda, ki pobijajo konferenčne sklepe glede Santunga, v svrhu povrnitve Santunga Kitajski za napoved bitve Angliji, Franciji in Japonski, ki morajo biti solidarni?

On je torej izrecno naglašal, da morajo dogovori njegovih dveh zavezničev z Japonske ostati obvezni za omenjeni državi, čeravno se ti dogovori tajni in sklenjeni z Japonsko še pred njenim vstopom v vojno, — seveda s pridržkom, da ne vežejo »ipso iure« konferenčne sklepe v celoti. To kar velja za dogovor glede Santunga z ozirom na Japonsko, mora veljati ravno tako za obveze londonskega in drugih dogovorov glede Italije. Pozabilo se je pa, da če more narediti enoglasnost, ki se zahteva za konferenčne sklepe, popolno in formalno udeležitev naših zahtev precej težavno, da velja isto pravilo tudi za Italijo, dokler je del mirovne konference, da se ne morejo skleniti brez njene privolitve sklepi v njeno škodo v jadranskem vprašanju.

Seveda se morajo vršiti ta kakor tudi vsa druga pogajanja z največjim taktom, kakor tudi z odločnostjo in vztrajnostjo ter oslanjalost se na dobra dokazovanja brez izzivanja in žalitev ter poniževanja pred nobeno državo. Nato bi se moralo misliti v sedanjih

volilnih bojih.

To morajo upoštevati listi in govorniki na svojih zborovanjih. Prihodnja zakonodaja se bo morala baviti ne samo z zunanjo politiko, temveč mora vložiti vse svoje sile za obnovitev države v gospodarskem, socialnem in finančnem oziru po groznih vojnih udarcih. Program velike liberalne stranke obstoja v pomnoženem proizvajanju in delu z duhom socialne pravičnosti.

Grozovito število vprašanj, ki jih moramo čim prej rešiti in ki so v ozki zvezi, postaja jasno vsakomur, kdor pomisli samo na najkočljivejše dele našega

se je takoj v začetku stavil na razpolago novim mogotcem, obdržavši pri tem skoraj vse prejšnje sotrudičke. Razven »Pester Lloyd« so izhajali še trije dnevniški več ali manj komunistične smeri: »Nepsava« (glas ljudstva), »Vörös Újság« (rdeči list) in »Volksstimme« (glas naroda), list za Ogrje nemškega jezika. Vsi ti listi so izhajali v zmanjšanem formatu in ako izvezamome neštevilne vladne odredbe, ki so jih priobčevali v vsej razsežnosti, niso prinášali drugega kakor dolgočasne razprave o komunističnem nauku. Iz inozemstva ni bilo sploh nobene vesti, kajti najstrožja cenzura je popolnoma preprečila, da bi ljudstvo vedelo, kaj se godi izven domovine, vzdržujoč na tak način iluzije, da svetovna revolucija povsod napreduje.

Za tuja, kakor sem bil jaz, je bilo vprašanje restavracij zelo važno. Že od nekaj je slovela Budimpešta radi svoje kuhinje. Kaka razlika sedaj! Lakote se sicer ni bilo treba bati, kajti moke je bilo dovolj; vzlic temu pa je vladalo strašno pomanjkanje drugih stvari. V vseh restavracijah je bil jedilni list vedno isti: kisló zelje, zeleni fižol, in takozvani »mehlepeise« — to je zmes moke in vode, brez masla in jajec. Ako si niso mogle dužine skrivaj nabaviti živil, se jim v tem oziru ni godilo nič bolje. Gostilne so bile tako prenapolnjene da so ljudje čakali v vrstah na obed.

Vse restavracije so se seveda komunistizirale,

finančnega vprašanja.

V prvi vrsti prihaja v poštev naš dolg drugim državam, dolg, ki zahteva izvanreden razvoj našega izvajanja. Z vsakim zunanjim dolgom je v zvezi, če preide gotove meje, tudi politična in ne samo gospodarska usuznje-nost.

V drugi vrsti prihaja v poštev dolg v notranjosti, ki se more zmanjšati edinele z udeležitvijo največje omejitve v javnih troških, z znižanjem osovaja, z največjim zvišanjem direktiv in indirektnih, rednih in izrednih davkov. Razum tega se mora omejitv kroženje papirnatega denarja, ki ovira vsak zdrav razvoj državnega gospodarstva.

Tem težavam se mora postaviti protiteuz: prvič zvišanje poljedelskega in industrijalnega proizvajanja, drugič energični ukrepi za zvišanje moralne, intelektualne, tehnične in državne kulture v vseh njenih oblikah in stopnjah. Na ta način se bo več upoštevala važnost izseljevanja, ki je eno najboljših naših sredstev za gospodarsko in politično delovanje v inozemstvu. Vse to zahteva od vseh državljajnov posvetitev njihovega moralnega in intelektualnega življenja dcmovini. Italijani so dokazali, da znajo umreti za domovino, naj sedaj dokažejo, da znajo še bolje živeti za njo. To je dolžnost posebno intelektualnim slojem, ki morajo bolje vedeti, kaj domovina od njih zahteva. Oni morajo koristiti splošnosti staviti pred svoje interese. Zaključujem. Pot, po kateri moramo iti v naših zunanjih odnošajih in doma, je zelo težavna in nevarna. Toda če bomo znali ohraniti največjo vztrajnost, mir in energijo, ki je znak in enočasno pogoj moči nad samim sabo, da zmagamo.

Jemljem slovo od mojih starih volilcev v S. Cascianu in Val di Pesi in jim izražam iz dna srca svojo največjo hvaležnost za zaupanje, katero ste mi kazali tekom enajst zakonodaj, v katerih sem imel visoko čast biti vaš zastopnik v parlamentu, zaupanje, ki sem ga hotel zaslužiti s tem, da sem vložil vse svoje sile v delo za javni blagor in da je bila moja edina misel državni interes.

Podpisan: Sidney Sonnino.

V svarilo in tolažbo.

II.

Vesti iz Pariza zadnjih dni poročajo, da postajajo tamošnji politični, torej tudi konferenčni krogovi zmernirni radi kaotičnih razmer v političnem življenju v Jugoslaviji; kakor se zrcalijo te razmere v dolgoletnosti krize. Neke vesti javlja celo, da so s konference poslali v Belgrad oistro povspisnice. Je-li treba tu le besedice razlage, koliko ča to trvenje, ki je v Parizu gotovo pripisujejo nezrelosti našega naroda za samostojno državno življenje, škoduje delovanju delegacije v Parizu? Mesto da bi imela ta poslednja v zdravih razmerah v državi sam oporo za svoje delo in svoje zahteve, ji kaotične razmere v domovini še izpodkupujejo usled in ji odjemljejo veljavo pri njenih prizadevanjih. Je-li potemtakem le en sam razbort človek v Jugoslaviji, kateremu bi bilo treba šele praviti, kolike škode povzroča ta nesrečna kriza in v kake nevarnosti spravlja bodočnost države?

Ne, uverjeni smo, da ga ni tako nerazboritega človeka. Zato tudi trdimo, da krivda na tej — kar naravnost bodi povedano — sramoti in na tem zločinu ne zadevuje naroda in da to ni dokaz o njegovi nezrelosti, marveč da so krivci le oni, ki naj bi zastopali narod, državo in njene interese do njene definitivne zistemizacije. Potem šele bo imel narod besedo in bo odgovarjal za svoje čine.

To uverjenje in zavest, da ni narod kriv in da je boljši, nego njegovi sedanjí zastopniki, je kotovo v veliko tolažbo pri vsej tej mizeriji, ki mora užalostiti državljane.

Narod je ozlovočen po vsem opravičeno. Vendar bi bilo zgrešeno, če bi to ozlovočenje prihajalo v obup in če bi narod iz prejšnjega velikega pričakovanja padel v nasprotno skrajnost. Istotako, kakor je troimeni narod poprej s polnim zaupanjem pričakoval najboljšega, so bili v ljudi zmoti tisti, ki so menili, da pojde vse gladko in brez nikakih težav. To ni možno, to bi bilo celo proti naravi. Zgodovina nas učí tako, posebno pa zgodovina ujedinitelj Italije.

V zgodovini italijanske epopeje se vzpenjajo visoko kvišku tri gigantske osebnosti: grof Camillo Cavour, Giuseppe Mazzini in Giuseppe Garibaldi. Trije orjaki, ki so delovali za ujedinitenje Italije.

Cavour je bil največji državnik, kar jih je imela Italija stoletja sem. V letu 1858 je sklenil z Napoleonom zvezo v svrhu, da zgornjo Italijo pridobi za tedanje kraljevstvo Sardinio in v letu 1859 je izjavil kralj Viktor Emanuel v prestolnem

to se pravi, postrežnik in prejšnji gospodar, degradiran na navadnega nadzornika, sta si delila v enakih delih dobiček. Zdi se, da postrežniki niso imeli preveč zaupanja v prejšnje gospodarje in da se je zaradi tega odpravilo osebno inkasiranje ter se nadomestilo z zapletenim sistemom bonov, ki so se potem vnovčevali pri blagajni.

Pri vsem tem je bilo še gostilne, v katerih se je dobro jedlo.

Na primer v časnikarskem shajališču »Otonu« si dobil čokaj dobro hrano vsled dobrih odnošajev žurnalistov z vlado.

Toda najbolj žalostno izjemo bodi povedano resnici na ljubo — je tvoril znameniti hotel Hungaria, rekviriran za vladne člane in njihove imenitne goste. Brez posebnega dovoljenja ni mogel nihče v hotel. Živel se je tu prav udobno. Ničesar ni manjkalo od vsega tega, kar si je moralo vzkratiti ubogo ljudstvo v teh dolgih mesecih. Zdelo se je kak večer, da se v Hotelu Hungaria malo preveč veselo zabava. Neki član narodnega sveta, ki mi je obljubil, da me obišče, mi je priznal, da mu ni bilo mogoče priti vsled tega, ker so imeli prejšnji večer v hotelu zabavo, na kateri se je tako opil, da v jutro sploh ni mogel s postelje.

Omenil sem narodni svet. Ta institucija, ki bi imela predstavljati nekaj parlament, je

govoru, da mora vsled »holedstni klic Italije, Sledila je vojna. Vstedi sklepa mirovnih preliminarijev v Villafranca je Cavour odstopil globoko ogorčen. Takoj na to pa je začel delovati s svojimi prijatelji za aneksijo Srednje in Južne Italije mirnim putem — potom ljudskih glasovanj — kar se mu je tudi posrečilo glede Parme, Modene, Toskane in Romanje. Ob enem je — prevzemši zopet ministristvo — podpiral podjetja Garibaldira proti Siciliji in je poslal vojsko proti neapelski armadi. Tudi ostanek južnega kraljevstva je na to pridružil Sardiniji. Dne 14. marca 1861 je Cavour kronal svoje delo s proglasitvijo Viktorija Emanuela za kralja Italije. Le Rim in Benetke niso bile še priključene novi državi.

Mazzini je bil velik agitator. — Ječal je tudi v ječah radi svoje borbe za republiko, svobodo in enakost. Leta 1834. so ga celo obdoli na smrt, ali — in contumacia. V letu 1872 se je naselil v Londonu, kjer je nadaljeval borbo za svoje ideje in visoke cilje. Leta 1848. je vstopil v Garibaldirjevo legijo, a je moral kmalu pobeigniti v Švicco. Brez prestanka je pozneje nadaljeval svoje politično delo, vključ vsemu preganjanju. Svoval je in vodil upore v Milanu in Genovi. Podpiral je Garibaldijevo ekspedico v Sicilijo, a svojim republikanskim idejam je ostal nepremično zvest do smrti. Se v letu 1867 niso priznali njegove izvolitve za poslanca, radi njegovega političnega mišljenja. Velika pojava njegova je nam Jugoslovonom tem dragocenejša, ker je v svoji dalekovidnosti že tedaj priporočal Italijanom prijateljski sporazum s slovenskim svetom! Koliko je danes mazzinijancev po imenu, ki le onečasno njegov spomin in njegove ideje!

Ime Giuseppe Garibaldira je zgodovinsko tudi v našem narodu. Bil je to naroden junak Italijanov. Za nas pa ni toliko veljk vsled svojih militarnih činov, kolikor po starih izgledih velikega rodoljuba, neomejene požrtvovalnosti, s katero je služil bodočnosti svojega naroda.

A minulo je tridesetletje, odkar je delovala ta velika trojica za ujedinitenje Italije in pada v grob, ne da bi bila videla popolno uresničenje svojih ciljev. In tudi ti trije borci so se morali boriti prerazumevanju in nedoraslosti svojih rojakov Boriti so se morali in trpeti. Pri tej moral še sedanj svetovni požar, ki je udeležil ono, o čemer so sanjali oni v svojem velikem patriotizmu. Pa še sedaj se dovršuje veliko delo ob silnih streljanjih po Italiji. Razburkano valovje se še nemo pomiriti.

Tako učí zgodovina. Ta pouk bodi v pomirjenju in tolažbo vsem tistim, ki se čutijo grenko razočarane, ker se organizacija in zistemizacija Jugoslavije ne vrši tako gladko in brez težav, kakor so si domisljali oni. To mora prebit vse štadije težkega procesa. Zato je tudi pri nas le eno, kar užalostča: da so osebe in stranke, ki radi osebe in svoje koristi innože naravne težave in ovirajo naravni proces!

O kulturi.

»Slovenski Narod« piše: Pri nas je že toliko vprašanj, ki baje ločijo enega od drugega in vse od vseh, da se bo treba rešiti vprašanj, kaj nas pravzaprav še druzi, če ne kolikortoliko izrazita želja po nadvladi in ministrskih stolcih. Vendar so se omejevale do zadnjega časa te razlike na politiko in tu je jasno, da morajo biti razlike — če jih ni, se ustvarijo! Ker smo se prvostolno združili, je umljivo, da se malce spraskamo, če ne zavoljo drugega vsaj iz spoštovanja pred naravnim zakonom, ki pravi, da sledi na vsako akcijo reakcija in na vsako veselje nekoliko mačka. Četudi ni preveč tragično jemati teh dozdavnih razlik in jih je pripisovati še nekolkim prenapetim živcem vsled vojne vendar bi bilo morda zaenkrat dosti vsega tega in ne bi bilo nujno potrebno dati na dnevni red še vprašanja o kulturnem primatu.

Govoriti o kulturi — resno namreč — ni tako lahka stvar, ker si je treba biti na jasnem, kaj je kultura, da pa se začneja pri nas kar apodiktčno trditi o kulturnem primatu Slovencev, bo vzrok pač ta, da prvič poznamo samo sebe in drugič — da nam manka humorističnega lista!

Če bi bila n. pr. Ljubljanka tako regulirana, da bi se zbale gondole noč in dan na vodi in bi bila sprehajalica ob njej zasenčena s samimi poetičnimi epigrami — ali bi Ljubljancani zato bolj kulturni? Kultura se ne izraža v prekopi, tudi ne v Panamskem, v pod — in navdvnih poih in predorih, ampak individualno v človeški duši in kolektivno v njegovih umetnostih in religiji. Zato trdim, da je bil in je ruski narod med najkulturenejšimi v Evropi, ker občuti ruski človek — tudi navadni mužik — globlje kot kak zapadni Evropejec in o Tolstega vojni in miru je rekel sam Flaubert, da je strašno delo.

In zdaj vzemimo slovenski in srbski narod. V čem ni nadkrilujemo Srbe? Kar se tiče globokosti občutja in poimovanja se bojim, da izpade primerja nam v neprivolg. In v pogledu umetnosti? Kaj daje našim sodnikom na zvišenih stolcih pravico, da tako prepričano trdijo o našem primatu? Nič drugega kot — neznanje in nepoznanje! Če se namreč stavi takemu filozofu konkretno vprašanje,

bila ustvarjena z namenom, da se odgovori na očitjanje onih, ki so trdili, da komunistični režim ne sloni na volji ljudstva, temveč majhnem številu, ki se vzdržuje z nasiljem na moči in se ne upa apelirati na voljke. Ti očitki so posebno delovali na madžarsko ljudstvo, ki je bilo tako ponosno na svoj krasni parlament, katerega divna palača, ki se je lahko merila z Westminsterom v Londonu, se je nekako posmehovala novim gospodarjem dežele. Da se ljudstvo pomira, so sklenili sklicati nekaj parlament. Toda ta takozvani parlament ni bil nič drugega nego parodija parlamentarnega režima. Pravico glasovanja so imeli samo delavci. Res je, da se je ta beseda tolačila v jako širokem zmislu, ker za delavca so smatrali vse organizirane. Ker so bili vsi poklici, tudi prosti, prisiljeni organizirati se v sindikatih, so bili edinele rentirji izključeni od pravice glasovanja. Prepovedano pa je bilo postavljanje kandidatur in prirejanje veličnih shodov. Vsak volilec je dobil listo 300 kandidatov, imenovanih od vlade. Svojeja izvoljena je zaznamoval s križem, in kandidat, ki je dobil največ križev, je bil izvoljen. S takim parlamentom se je lahko vladalo, in bolševiki so lahko mirno spali.

Ogrski komunisti so pričakovali sijajnih uspehov bolj na gospodarskem nego na političnem polju. Najboljšo razlago njihovega nauka, ki jo jaz poznam, je podal inženir Jules He-

ne začne loviti kot miha v palčevini in se reši — na cesto in železnico!

To je namreč tisto! Pisano o kulturi, pa je ne znamo razlikovati od — civilizacije! Lepih cest in solidnih mostov pač ne bo nihče pristeval in kulturi, kajti drugače bi bili Rimljani bolj kulturni nego Grki in Indijci. Kaj takega si pa ne bodo upali trditi tudi spoznali slovenska kulturna primata — ali pa morda vendar? Potem seveda ni nadkriljeno Srbe!

Kajti mi smo bili v Avstriji, in kakor se je potrudila, da nas zauzema, vendar ni mogla, da ne bi bila že z ozirom na enovitost države skrbela kolkortolko tudi pri nas za tehniški razvoj, če ne govoro drugera, vsaj da je ugodila skozi naše kraje pot Nemcem k morju in na jug — in iz strateških ozirov. In to nam pride jako prav, manj prav pa nam pride, da smo v njih pozabili ali pa se nisimo naučili razlikovati med kulturo in civilizacijo!

Srbija pa se je ves čas, ko se je Evropa civilizirala, borila za svobodo — boji za svobodo, poudarjanje svobode, je emancipacije kulture — in zdaj hočemo podkati civilizacijo za kulturo. Če se godi to zavestno — kako se imenuje tako postojanje? In če vsled neopoznanja: ali se ne spodobijo v takem slučaju molčati?

Tako z lahkim srcem vržemo drugemu v obraz udetek, ki ga mora užaliti v dno — in to vse samo zavojito ljube lastnosti, ki se ji pravi nečimrnost in ki zahteva, da dokazemo, da poznamo natančno, česar niti — ne razumemo! Če pa bi enkrat lepo odkrito priznali prav vi na vseli strani, da se res ne poznamo, namesto da prodajamo učestost malih vsemučalcev — bi se politikom zmanjkalo snovi za razne, kaj šele filozofom za razmišljanje o kulturnem — primatu!

Črna kulturna perspektiva.

V zagrebški »Hrvatu« in zagrebški »Riječi SHS« sta izšla te dni podlistka, ki govorita o katastrofi, katere grozi hrvatski knjigi. Kdo je tega kriv: ali tvorničarji papirja, lastniki tiskarn, staveli ali ves gospodarski položaj, tega podlistkarja ne raziskujeta; mislita pa, da so krivi vsi skupaj, ker v večjejo preveč dobička vsak na svojo stran brez ozira na jutri. Izmed zagrebških revij »Savremenik« in »Knjiž. Jug.« komaj še životarita, »Jugoslovanska žena« (Zofke Kvedrove) preneha izhajati do boljših časov, a baje preneha celo »Njiva«. Ker so se knjige nečuvno podražile, jih malokdo še kupuje in zato se skoraj nič več ne izdaja. Celotna »Hrvatska Matica« je zašla v težke neprilike. Dr. N. Andričeva »Zabavna biblioteka«, ki je veljala pred vojno posamezna knjiga 1—2 K, a je veljala danes že 7—8 K bi se morala podražiti zdaj kar na 12—24 K zvezek. Baje prestane tudi ta biblioteka izhajati in sliši se, da se ustavi tako »Moderna« in »Prosvjetna biblioteka«. Vse revije imajo deficit. Noben političen dnevnik nima v Zagrebu danes podlistka, ki bi zasledoval literaturo. Prej je bil ponos vsakega dobrega dnevnika literarni in umetniški feljton; danes se smatra za balast, ki se tripi le takrat, če ostane prostora po političnih in strankarskih polemikah. A tudi po revijah je književnih in umetniških rubrik silno suha. O knjigah izhajajo zelo redke, površne kritike, a se te prepizno. Prej smo imeli poročila o svetovni književnosti in kulturi, danes niti besedice njej. Odpira se nam stranska perspektiva. Kako naj žive literati pošle? Ali naj prepustimo našo javnost brez duševne hrane, brez idealnih pobud povsem materijalističnemu razpoloženju današnje dobe? S tem vprašanjem bi se morali baviti vsi, od književnikov do najvišjih vladnih krogov, da se najde izhod iz krize. Kulturni napredek je eden glavnih ciljev vsake države in vsake vlade zaradi odgoje naroda in zunanje ugleda. Jugoslavija po vojni ne sme biti podobna Evropi po selitvi narodov: kulturno propala. Tako je v Zagrebu, a istotako v Ljubljani. Kam plovemo?

Pismo češkega legionarja Sokola iz Sibirije.

Znani češki mednarodni sokolski tekmovalac Franta Erben je poslal po dolgih letih prvi dopis v domovino, ki ga radi zanimivost tu priobčimo:

»Dragi! Prvo pismo po dolgih letih razburjenja, upanja in obupa. Prvo pismo v svobodno Češko — Tebi! Kaj bi hotel vse v njem povedati! Toda ni mogoče! Čeprav oddam pisma zanesljivemu tovarišu — br. Vavry — vendar ni dobro vse papirju zaupati.

Preživljamo tu krizo. Naši vojaki hočejo domov, domov! Oni so prepričani, da ni nikakega vzroka, da bi tu ostali in da bi jih še dalj časa tu zadrževali. Svoje delo za osvoboditev češkega naroda so izpolnili in sedaj, ko je ideja češke neodvisnosti izpolnjena, ni vzroka za nadaljne boje na ruski zemlji.

Resnica je, da je boljše življenje nesreča za vsay, komisar za socialno produkcijo v vladi Bele Kuna.

To je brošura dvajsetih strani z naslovom: »Tehnične in gospodarske potrebe komunistične revolucije.« Kakor pisatelj pravi, določajo politični in socialni razvoj tehnične in gospodarske razmere. Tak je Marxov nauk. Prošlo stoletje, ko so bila tehnična sredstva še nepopolna, je bila individualna konkurenca in prostost proizvajanja potrebna in upravičena. Toda po zaslugi kapitala in proizvajateljev, ki določajo medsebojno množino blaga, katero vsak tvorničar lahko vrže na trg, in njega najnižjo ceno, je tehnika zastala, a produkcija je se skrčila. Korist družbe pa zahteva, da se proizvajajo čim večje število dobrin, katere naj uživa čim večje število ljudi.

To more izvesti te družba, a ne posameznik. Dobiček je postranski pomena, najvažnejše je kritje produkcijskih stroškov. Že pred vojno smo se napotili k socializaciji produkcije. Katastrofa, ki grozi neposredno svetu, sila k takojšnji rešitvi tega vprašanja. Povsod, celo pri zmagovalcih, se je produkcija v taki meri zmanjšala, da se je povpraševanje potrojilo. Vzrok temu je izčrpanje zalog in ojačana kapna moč delavstva. Edini izhod iz tega stanja nam nudi skrajna koncentracija produkcije in dela. Manjša obrat se mora ustavit brezobzirno.

(Konec prih.)

celi svet, toda ako zavezniki nimajo namena z orožjem v roki se vmešavati v ruske zadeve, ako zavezniki nečojno ali nemorejo nastopiti proti boljševikom, ne morejo biti siljeni naši vojaki v boj proti njim. Samo v tem slučaju bi bil na mestu boj proti boljševikom, ako bi se izdalo geslo »v domovino skozi Moskvo.« Drugače ne! To je trdno prepričanje čeških vojakov.

Kaj bode z nami? Zdi se mi, da ste v domovini o nas slabo informirani. Drugače bi češka vlada zastavila ves svoj vpliv, da nam omogoči vrnitev v domovino.

Kakršnakoli »reorganizacija«, ki se tu namerava izvršiti — je nepotrebna! Ni mogoče češko vojsko pretvoriti po kapitu mobiliziranih armad.

Smo Garibaldi! Sma prostovoljci in kot taki hočemo ostati, dokler smo pri vojakih! Težnje po reorganizaciji vzbujajo odpor, ker nikakor niso opravičene. In čim dalj se zadržuje češka armada tukaj, tem slabše! Grozote domače vojske, kri in cela ta beda, ki je v zvezi z vojsko, ne morejo naravno dobro vplivati na posameznike. In brezdeležne vojake ubija! Zato domov, domov, dokler pravost čisto ne propade!

Vrtnemo se z velikimi izgubami v sokolskih vrstah. V prvi vrsti bomo težko pogrešali Karla Starega in Vaško Dondo! Padli so, ker so jih lasinosti, ki so si jih pridržali na tekmovališčih, gnale med pve! Hoteli so biti prvi tudi tu, na bojišču.

Kakšni se vrtnemo mi? Mislim, da pridemo večinoma zdravi! Sokolska vzgoja se je izkazala. Sokoli so bili junaki, a bili so tudi vitezi. Nočem s tem reči, da so bili samo oni junaki ali samo oni vitezi. Ali razmeroma imajo največjo pravico na to. Niso pa iskali pri tem koristi in bili so vedno demokrati.

Vračamo se v domovino v trdnem prepričanju, da je edino sokolska vzgoja pravilna, vračamo se z prepričanjem, da je treba v osvobodjeni domovini vse svoje moči posvetiti delu v Sokolsvu. Celi narod na sokolske tekmovališča! Bratstvo — je igralo največjo vlogo v armadi čeških prostovoljcev na Ruskem. Brez njega ne bi bilo mogoče dobiti cele Sibirije, Urata in del Povolže, brez njega bi ne prišlo k pomembnemu pohodu skozi Sibirijo do Vladivostoka. In zato bomo to dragocenost — bratstvo — gojili tudi nadalje.

Proti korupciji in verižništvu.

Iz Ljubljane poročajo: Na prošnjo deputacije narodno-stanovskih društev, ki se je v zmlusku sklepa javnega protestnega shoda od 4 oktobra 1919 v hotelu Union v Ljubljani zglasila pri predsedniku deželne vlade dr. Brejcu in predložila resolucijo, sklenjeno na tem protestnem shodu, je predsednik deželne vlade sklical posebno konferenco reprezentantov prizadetih uradov in akcijskega odbora narodno-stanovskih društev. Ta konferenca se je vršila dne 9. oktobra 1919 v biblioteki dvorani deželne vlade in je trajala od 16. do 20. ure 45 minut. Udeležili so se je kot zastopniki vlade in javnih uradov:

Predsednik dr. Brejce; podpredsednik dr. Zerjav; poverjenik dr. Golja; ravnatelj dr. Senekovič in tajnik dr. Gaj; načelnik dr. Marz za oddelek za trgovino in obrt, dr. Olip za centralno upravo za trgovski promet z inozemstvom v Beogradu; ravnatelj Težak in tajnik Detela za podružnico Centralne uprave za trgovski promet v Ljubljani; višji ravnatelj dr. Debelak za ravnateljstva poštnege in brzojavnega urada v Ljubljani; ravnatelj Golob, za ravnateljstva drž. železnice; podravnatelj Andrej Vrečko za južno železnico; Peter Romah, komisar ministrstva sobraščaja; profesor dr. Ivan Prijatelj kot zastopnik kluba vseučiliških profesorjev; nadalje kot zastopniki narodnih društev: Ivan Tavčar za »Narodno socialno zvezo«; Maks Liljeg za »Društvo javnih nastavlencev«; Nečemer Miroslav za »Društvo odvetniških uradnikov«; dr. Fran Pršlan za »Društvo notarskih kandidatov«; Bock Jakob za »Prvo splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev«; ravnatelj Jelenc za »Zvezo jugoslov. učiteljskav«; Ivan Deržič za »Zvezo jugoslov. železničarjev«; Karel Urbančič za »Zvezo poštinih uradnikov«; Ivan Hiter za »Društvo zasebnihi uradnikov«; Anton Minkuš za »Društvo red. varnostne straže«. Po temeljitom obravnavanju in pretresanju vseh vprašanj, ki se tičejo na protestnem shodu sklenjenih resolucij, je konferenca soglasno sprejela te-le sklepe:

1. Vsi spekulativni nakupi krompirja se razveljavijo in nakupovalna pravica se omeji na organe »Žitnega zavoda«, kateri skupno z mestno aprovizacijo, »Vojno zvezo« in »Gospodarsko združenje javnih nameštencev« in »Splošno gospodarsko združenje« ugotove potrebo, ki se mora predvsem kriti, in ki nakupijo za ta konzum potreben krompir. Dolej se suspendira vsak izvoz krompirja iz Slovenije v inozemstvo, zlasti tudi na podlagi že izdanihi izvoznice. »Žitni zavod« se bo pri nakupu držal cen, ki so bile okrog srede septembra običajne, ministrstva za trgovino se brzojavno naprosi, da ta sklep odobri. Ko bo sklep odobren, se to razglasi po vseh listih in potom županstev.

2. Izvoz lajez iz Slovenije, ako ni za to konkretna kompenzacija v blagu ali usnuj izkazana, se do nadaljnjega ukrepa ukine.

3. Upravna komisija, ki nadzoruje izdajo izvoznice, se izpolni po zastopnikih konzumentov.

4. Deželna vlada bo prošila pri Osrednji vladi, da se dovoli v zmlusku resolucije II. za vse javne nameštence — tudi vpokojence — enkratni nabavni prispevek.

Domače vesti.

Dijaki prejšnjih slovenskih srednjih šol, ki imajo dokumente se pri vodstvu, naj jih dvignejo v ponedeljek od 14—16 ali v torek od 9—11 v ulici Cologna 17. IV. nadstr.

Vinogradniški sladkor se mora dvigniti do sote, sicer zapade. Kdor je naročil lruškina drovesa, naj jih plača.

Mestna zastavilnica. Danes, 20. i. m. dopoldne in popoldne se bodo prodajali razni nedragoceni predmeti, zapadli in ne obnovljeni iz serije 144. od št. 1—800, ki so se sprejeli meseca januarja 1919.

E se non ridi, di che rider snotti? Naški bi se to reklo: ako se ne smiješ tej gluposti, čemu čes se onda smilati? A koja bi to bila glupost? Čudite i čudite se, ili smijte se, kako vam drago. — U novini »Giornale d'Italia« uspišao se visokorodni g. barun Lazzarini o temi, kako bi se najlažje potajljaničila Istra. Veli tu ono, da je Istra nepodna zemlja i da če zato biti teško naseljavati ovamo Talijane. Ali čudite dalje! No ipak, veli on, Istra ima dvije bogate doline, koje bi se dale naseliti, a to su po njegovom mnenju dolina Mirne i dolina Raše. G. barun ima svoje posjede u Labištini, tako blizu Raše, a Raše ne pozna. Hoće da bude čovjek

neću, pa mu ipak nije nikada palo na pamet da se prouči, zašto je ta dolina pusta, zašto neće nitko da si dolje gradi kuća. — E nek on tamo naseľuje Talijane, barem će matorija imati što da zoble. Može kušati i u dolini Mirne. Ta od Buzeta do mora ima u cijeloj dolini jedva par kuća, pa će imati gdje da zida. Ne znamo, možda se u Italiji rajuju ljudi, kojima ne šteti malarija, ali, koliko mnogi liječnici tvrde, mi smo ipak dosta otporni, jer po njihovim stručnjakom mišljenju u mnogim stranama naše Istre ne bi mogli drugi ljudi opstojati. — Još ina nešto, na što g. barun nije mislio a to su silne poplave, kojima su te dvije doline podvržene. Boga ne ih on sigurno nije vidio, kako izgledaju kad se za jesenskih i proletnih kiša pretvore u prava pravcata mora. Bilo mu u zdravlje! Nu dok se nerazaju g. baruna snijeno, moramo da pokušamo i njegovu nemoralnost. Kad bi već bilo moguće, da se njegova ideja izvede, pitamo ga, dali on znađe, da ima u Istri stromaka, kojima bi trebao komadićak dobre zemlje, da ima mnogo domaćih radnika, koji će se morati vratiti našoj majci i zemlji i ostaviti tvorničke strojeve? Mi velimo još uvijek, da je košnja bliže od hlada i ako hoćeš dati jednom rukom, nemoj drugom rukom krasti. To je moral, kako ga mi shvaćamo, a jednako bi ga morao shvatiti i gospodin barun. Onina, koji vedre i oblače, čestitamo na takovim savjetkama. Rašani.

»Glasbena Matica«. — Danes ob 19 je pevska vaja za ženski zbor.

Slovensko gledališče v Trstu.

Prilodna novitela.

15. predstava. Sezona 1919-20.

V četrtek, 23. oktobra 1919, ob 20

Zlata skleda.

Komedija v treh dejanjih. Spisal R. Straus. Režiser Marij Sita.

CENE: Prilodje: Prve tri vrste po 5 L. Druge štiri vrste po 4 L. Treće štiri vrste po 3 L. Četrte štiri vrste po 2 L. — Galerija: Sedeži po 2 L. — Stojišča v prtiličju in na galeriji po 1 L. — Diaske vstopnice po 50 stot. — Lože po 20 L. — Vstopnice so v predprodaji od 10 do 12 in od 15 do 17 v veži Narodnega doma.

Gimnazijski ispit. Prispjela je odluka civilnog generalnoga komesara u Trstu, da će se od 20. do 30. ovoga mjeseca držati u pazinskoj italijanskoj reālci ispitni promaknuća i zrelosti za V., VI., VII. i VIII. razred hrvatske gimnazije. Dijaci nižih razreda mogu, kako veli odluka, položiti prijamni ispit za talijansku realku u Pazinu. — O hrvatskoj gimnaziji nema niti govora!

Pozdravi internirancav. Sljedeći interniranci pozdravljaju preko »Pačkog Prijatelja« znanice i prijatelje: Iz Arbusa, don Josip Mandić, župnik u Kastvu. — Iz Tresnavaghesa: Mons. Mate Polonijo, kanonik u Krku. — Iz Cagliari: Dr. Sime Kurčić, prof. F. Frankola; sudac Stanko Rodić, svi iz Pazna. — Iz Iglesiasa: don A. Pilepić, svećenik u Krku i Matko Zlatić, učitelj. — Iz Tempio: župnici P. Filipić iz Zminja; Ivan Učič iz Boljuna i Aćim Pilat iz Triviza te Josip Krmpotić iz Pule. — Iz Oristano: sudbeni savjetnik Diuro Corazza. — Iz Nurri: Anton Ladavac, učitelj. — Sva se ova mesta nalaze na otoku Sardiniji. — Iz Perugia, u pokr. Umbria (kopno), pozdravlja don Luka Kirac, župnik u Medulinu.

Dvokratni zločin v Krševcu pri Bovcu. »Goriška Straža« piše: 4. t. m. se je zgodil velik zločin v Krševcu, ki leži tik za vasio Koritnica pri Bovcu. V hišo 32-letne Alojzije Zorč, vdove po pok. Antonu, kjer bivata poleg menih otrok Ivana in Joze, tudi njena tašča, Eliza vd. Zorč, in njen svak, Andrej Zorč, so prišli 4. t. m. ob 8 zvečer trije neznanči, od katerih sta bila dva oborožena s puško. Bili so postreženi z mlekom, kruhom, hruskami in orehi. — pa vse naenkrat vstanejo vsi trije od mize, eden dvigne puško in sproži. In Andrej Zorč, ki je sedel pri mizi, se rigne samo na stran in izidihe. Počila sta za tem še dva strela, težko ranjen je bil tudi še Ivan Zorč, sedemletni sin Alojzije, ki je umrl medpotoma, ko so ga nesli v vojaško bolnišnico v Bovec. Gospodinja Alojzija Zorč in njena tašča Eliza, sta bila tudi ranjeni, a k sreči samo lahko. Drugi dan je sodna komisija na mestu vse potrebno ukrenila, dostaj pa nam ni znano, ali so že ujeli te zločince, ki se jim je poročilo uteči. Nesrečnim materam pok. Andreja in malega Ivančka naše iskreno sožale!

Ljubezna scena. V ulici Sv. M. M. Zg. je srečala včeraj Valentina Karisa, starega 22 let, ki se je vračal s svojo zaročenko z neke veselice domov, njegova prejšnja ljubica; kri ji je udarila v glavo in vrgla se je na Karisa ter ga ranila z nožem v sence. Reče se je zgrudil na tla, ker mu je udarec prerezal žilo, radi česar je izgubil mnogo krvi. Z nekim avtomobilom so ga odpeljali v mestno bolnišnico, kjer se sedaj nahaja v nevarnem stanju. Nadaljne podrobnosti nam niso znane.

Pri igri. Včeraj ob 12 se je igrala gruča otrok na nekem vozu v ulici Molin a Vento; naenkrat je začel voz drčati po ulici navzdol in otroci so poskakovali z voza. Pri tem pa je Bruno Maimati, star pet let, stanujoč v isti ulici št. 70, padel nesrečno in si pri padcu ozbilni desno roko. Odpeljali so ga na rešilno postajo, kjer je dobil prvo pomoč. Ostal pa je v domači oskrbi.

Tatvine. V skladišču Artura Brilla, v ulici Carintia 28, so preteko noč vdrli neznanji tatovi in ukradli za 1850 lir blaga in oblike. Orožniki so sicer kmalu prišli v skladišče, bilo pa je že prepozno, ker so bili tatovi hitrejših nog.

Mesnico Ivana Ferluge, v ul. Donadoni 16, so v soboto zopet obiskali ter odnesli 132 kg mesa, vrednega 1000 lir.

Ne vemo, ali so bili to isti goričani neznanci, ki so ukradli iz zaprtega stanovanja Katarine Furlan za 2260 lir rjuh, pokrival in perila.

MALI OGLASI

so računajo po 10 stot. beseda Najmanjša pristojbina 1 L. — Debele črke 20 stot beseda. Najmanjša prisojbina 1 L. —

KDOR se hoče spominjati svojih mrtvih, naj si nabavi družinski spomenik za L. 1600. Ulica Rossetti 35 A. P 712

UGODNA PRIJLIKA! Proda se hiša ob glavni cesti, z gospodarskim poslopjem, staro gostilno, z vrtom, vodnjakom in kletjo, pripravna za vsako obrt. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 4212

ELEGAN. in baržunasti in sukneni klobuki; najugodnejše cene; sprejemajo se naročila in popravila. Modni salon. Corso Garibaldi 15, III. 4236

LESNI strugar sprejema vsakovrstna naročila in popravila. Trst, ul. Salice št. 19. 4241

Tužnim srcem naznanjamo vsim sorodnikom, prijateljem in znancom prežalostno vest, da je po dolgi in mučni bolezni v Gospodu preminula gospa

TEREZIJA ŠTRELJ

roj. BIASUTTI.

Pogreb predrage pokojnice se bo vršil danes, v ponedeljek, 20. t. m. ob 15^h, iz hiše žalosti Scala Santa štev. 232 (Rojan).

Soprog FRANC, finančni uradnik v pokou; hči Marija, por. Marušič (odsotna); sina Oskar (odsoten) in Rudolf; nevesti Marta, Marcela; zet Valentin in vnuki.

TRST, dne 19. oktobra 1919.

Novo pogrebno podjetje Trst. Corso V. E. III. 47.

SLOVENKA, MODISTKA se priporoča cenjenim damam iz mesta in okolice. Ul. Alessandro Volfa št. 2, V. nadstr., vrata 19. (za ljudskim vratom).

HISA v ul. Giuseppe Caprin 8, štirinadstropna, v dobrem stanju, je na prodaj. Ponudbe sprejema odvetnik dr. Ivan Kimovec. Oberdankov trg 5. 4238

DVA nova voza, eden z lestvami, drugi brez lestev, za voła, se prodasta. Poizve se v gostilni »Komesarjevi« v Kranjvsi, Dutovlje. 4242

SPREJME se čevlarski delavec. Ul. Farneto 30. 4245

KLAVIR prodam za Hr 300. Ul. Fondaria štev. 4, IV a. 4246

GREGORIJ PEČJAK: Solski molitvenik v platno vezan. — Večna molitev pred Jezusom v zakramentu ljubezni, v platno vezan. — Valjave: Ital.

HRVATICA, večša italijanske in nemške stenografije, strojepisja in knjigovodstva išče službo v večji trgovini ali pri kakem pravniku v predpoldanskih urah. Ponudbe pod »Zvečmica« na ins. odd. Edinosti 4227

Zobozdravniški kabinet

ulica Chiozza št. 5, I. nadstr.

Sprejema od 9—13 in od 15—17. Izvršujejo se umetni zobje v kakršnemkoli sistemu z neobim in brez neba po moderni tehniki. Posebej se dovoljuje manj imovitim slojem olajšava v plačilu. — Najugodnejše cene.

Dr. F. Tamburini
MARIO MORO, tehnični vodja.

HERMANGILD TROCCA, TRST

ul. Barriera vecchia št. 8

ima veliko zalogo mirtvaških predmetov. Venci iz porcelane in bisera, vezani z medeno žico, iz umetnih evcelic z travki in napis. Silke na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. Najnižje kontinuirane cene.

Vsi oni, kateri nam po prejemu računa od našega inseratnega oddelka pošljejo denar, naj blagovole napisati na odrezek poštne nakaznice, — številko dotičnega računa. —

Oklic.

Okrajno sodišče v Postojni razpisuje na predlog dedičev pokojne Ivane Jurca, lastnice hotela Jama v Postojni

prostovoljno javno dražbo

sledeče zapuščine:

a) Neprimitivne vl. št. 828 in 1052 k. o. Postojna, to je hotelsko, gospodarsko in drugo poslopje št. 254 v Postojni, stavbišče in vrt ter kopališče.

b) Hotelska in druga oprava ter razne premičnine (oprava kopališča, vozovi, klavir, sodi, perilo, drva in dr.) po zapisniku o inventuri in cenitvi z dne 14. julija 1919 A 157/193.

Dražba se začne v Postojni, hotel Jama, ob 9 dop. 31. oktobra 1919 z opombo, da se bo po potrebi nadaljevala dražba 3. novembra 1919 in naslednje dni glede premičnin.

Izključna cena znaša za neprimitivne 130.000 lir in za premičnine 50%, nad cenilno vrednostjo ter se ponudbe pod to ceno ne sprejemajo.

Oprava dražbe je poverjena notarju Jakobu Kogeuju v Postojni, kateri sprejema vadij in najboljši ponudek in pri katerem se zamorejo vpogledati dražbeni pogoji in cenilni zapisnik.

Zastavnihi upnikom ostanejo njihove pravice varovane brez ozira na prodajno ceno.

Ponudniki za neprimitivne se opozarjajo, da se nahaja hotel v najlepšem delu mesta, samo nekaj metrov od glavne mestne in državne ceste, blizu uradnih poslopij in glavne trga, sredi drevoreda in je pripraven za letovišče, da je sezidan l. 1901., da ima poleg drugih hotelskih prostorov 9—13 popolnoma opremljenih sob za goste, 5 sob z dvema posteljama, posebno, leta 1906 sezidano kopališče s 7 kopalnimi sobami, keglijšče, remizo in vrt in da je pri njeni vsa potrebna in zadostna oprava kuhinje, gostilne, sob in kleti.

Okrajno sodišče v Postojni 8. oktobra 1919.

ZOBOZDRAVNIK

D. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.

Brezoblastno izdiranje zob, plimbarjače in umetni zobje

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ulica Genova št. 13, I. nadstr. (prej ulica Campanile)

Tehniški vodja A. Jouscher, dolgoletni asistent Dr. J. Črnaka. Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranje. Umetni zobje.

JADRANSKA BANKA

Dela. glav. K 30.000.000, Reserve K 3.500.000

Centralni: 7217

Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kobar, Ljubljana, Metković, Opština Split, Sibenik, Zadar, Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spajajoče posla

Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 3 1/2% letnim obrestim in v bancogro-prometu proti 3% letnim obrestim. Na odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Čeje v najam varnostna predaja (Salva deposita).

Blagajna postuje od 9.30—12.30 in 14.30—16